

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання профільного інструменту (скрипка)

Освітня програма Середня освіта (музичне мистецтво)

Спеціальність 014.13 Середня освіта (музичне мистецтво)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 17 від “14” квітня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика викладання профільного інструменту (скрипка)
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Викладач (-і)	Волощук Юрій Іванович
Контактний телефон викладача	+380997452710
E-mail викладача	yurii.voloshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів
Обсяг дисципліни	180 год., 6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно графіку
2. Анотація до курсу	
<p>Одне з найважливіших завдань українських вищих музичних навчальних закладів полягає в підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних до виконавської та педагогічної діяльності. З цією метою у вищих навчальних закладах, де здійснюється підготовка фахівців за спеціальністю “Середня освіта (музичне мистецтво)”, у навчальні плани введено курс “Методика викладання профільного інструменту (скрипка)”, якому належить важлива роль у циклі спеціальних дисциплін.</p> <p>Теоретичні положення курсу методики ґрунтуються на досвіді майстрів української скрипкової школи й на педагогічних досягненнях кращих представників європейського скрипкового мистецтва минулого та сучасності. Вивчаючи історичні аспекти становлення скрипкових шкіл, висвітлюючи основні принципи викладання гри на скрипці, вони дають студентам загальне спрямування в їхній педагогічній та виконавській практиці, допомагають аналізувати й узагальнювати власні педагогічні навички.</p> <p>Досвід роботи українських вищих навчальних музичних закладів показав, що підготовка студентів до педагогічної діяльності не може обмежуватися ознайомленням з такими суто методичними проблемами навчання, як визначення музично-виконавських здібностей дітей, методика проведення уроку на різних етапах навчання, принципи роботи над вивченням музичних творів тощо. Успіх педагогічної роботи залежить ще й від засвоєння теоретичних основ скрипкового виконавства, які охоплюють питання аналізу природи скрипково-технічних прийомів, форми пристосування до них організму людини, процесу планомірного розвитку окремих сторін музичних здібностей і музичного мислення вихованців у зв’язку з опануванням специфіки інструменту.</p> <p>Отже, сформований фахівець у галузі музичної освіти мусить знати історію виконавського мистецтва, орієнтуватися у виконавських та композиторських стилях. Він також повинен розуміти, якою має бути методика навчання і чого саме треба навчати. Якщо випускник матиме виразне уявлення не лише про можливі шляхи навчання, а й про цілі, на досягнення яких повинні бути спрямовані його зусилля, то це допоможе йому вести педагогічну роботу творчо і цікаво.</p>	
3. Мета та цілі курсу	

Метою викладання навчальної дисципліни “Методика викладання профільного інструменту (скрипка)” є розвиток у студентів вищих мистецьких навчальних закладів художнього кругозору і здатності орієнтуватися в різноманітних стилях і напрямках в галузі скрипкового виконавства, педагогіки і творчості; вивчення широкого кола питань, пов’язаних з проведенням уроку з профільного інструменту (скрипка) на різних етапах навчання, з особливостями роботи над інструктивним матеріалом та музичними творами різних форм і жанрів.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Методика викладання профільного інструменту (скрипка)” є:

- ознайомлення з найбільш відомими європейськими школами скрипкового виконавства;
- досконале володіння матеріалом з історії скрипкового виконавства, педагогіки та творчості в Україні;
- ознайомлення з анатомо-фізіологічними особливостями виконавського апарату скрипаля;
- вивчення методики проведення уроку на різних етапах навчання;
- оволодіння теоретичними основами скрипкового виконавства, які охоплюють питання аналізу природи скрипково-технічних прийомів, форми пристосування до них організму людини, процесу планомірного розвитку окремих сторін музичних здібностей і музичного мислення учнів у зв’язку з опануванням специфіки інструменту;
- узагальнення загальномузичних та специфічних засобів фразування на скрипці;
- усвідомлення особливостей роботи над інструктивним матеріалом та художніми творами;
- знання основних етапів роботи над музичним твором.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, використовувати різні форми комунікативних процесів, вільно оперувати професійною термінологією, володіння навичками редагування й перекладу текстів, пов’язаних із фахом. Здатність використовувати професійну літературу, фахові термінологічні словники та допоміжні джерела у процесі; здатність оперувати фаховою термінологією в професійному середовищі.
- Здатність до постійної та систематичної роботи, спрямованої на вдосконалення професійної музично-педагогічної майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у професійній музично-педагогічній сфері; виявляти логічну структуру і понятійний апарат незнайомого наукового тексту, вирішувати професійні завдання із застосуванням інформаційних технологій в професійній діяльності викладача музичного мистецтва (за видами); до наукової рефлексії та гуманітарної експертизи проблем музично-педагогічної освіти; до інтернаціонального охоплення специфіки складників музично-риторичного тезаурусу національних музичних мов; до розуміння еволюції культури та музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку країни.
- Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету музичне мистецтво, структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.
- Використання виявляти музикальність, виконавські, інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва. Здатність формувати та удосконалювати вокально-технічні та виконавські навички, виробляти за допомогою самоконтролю навички свідомого володіння інструментом; застосовувати весь комплекс

засобів виразності, артистичну, сценічну майстерність у професійній діяльності виконавця-інструменталіста.

- Знання сучасних теоретичних основ музичної педагогіки, педагогіки мистецтва, теорії художньої культури.
- Здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).

Фахові компетентності:

- Здатність використовувати знання теоретичних понять, законів, концепцій, вчень і теорій освіти як фундаменту для характеристики й аналізу мистецьких явищ і процесів та здатність використовувати мистецько- педагогічний потенціал музичного мистецтва для утвердження гуманістичних цінностей.
- Здатність усвідомлювати місце та роль музичної культури у сучасному соціокультурному просторі та здатність аналізувати музичне мистецтво в контексті розвитку інших видів мистецтв, літератури, загального розвитку гуманітарного знання, релігійних, філософських ідей певних історичних періодів.
- Здатність виконувати конкретні наукові і практичні завдання, які ілюструють набуті дослідницькі навички з аналізу мистецьких проблем, включаючи збір, аналіз, інтерпретацію та застосування різних даних.
- Здатність демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва, до розуміння принципів методів та форм проведення занять з музичних дисциплін, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів.

Результати навчання :

- Вміння вільно читати з аркуша, транспонувати і підбирати по слуху музичні твори, аранжувати та ілюструвати найрізноманітніші музичні твори для певних виконавських складів.
- Здатність застосовувати фахові знання та практичні навички у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі.
- Опанування різними видами комп'ютерних програм для музиканта; набуття практичного навичку нотного набору різних видів партитур чи інших музичних творів (інструментальних, вокально-інструментальних, хорових); опанування навичками синхронізації нотного та текстового набору різних комп'ютерних програм.
- Вміння використовувати знання, уміння і навички зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань під час проходження практики; застосування професійно-профільовані знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі.
- Володіння методичними засади підготовки до керування хором; навичками самостійної роботи з фаховою літературою та навчально-художнім репертуаром з диригування; найрізноманітнішим хоровим ансамблевим та інструментальним репертуаром різних епох, жанрів і стилів; засвоєння пісенного матеріалу шкільної програми для використання у майбутній музично-педагогічній діяльності.
- Здатність застосовувати на практиці методичні принципи для засвоєння музичних дисциплін, зокрема – доступності, послідовності навчання; новітні явища в музичному мистецтві в єдності традицій і новаторства.
- Готовність до художньо-творчої, музично-виконавської діяльності; інтерпретування музичних творів; реалізації колективних, індивідуальних музичних проєктів; розробки художньо-практичних, музичних завдань для учнів, відповідно до їх вікових особливостей.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			20		
практичні / семінарські			10		
самостійна робота			150		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий		
III	Середня освіта (музичне мистецтво)	II	Вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завданн я, год.	Вага оцінки	Термін виконанн я
II семестр Змістовий модуль 1					
Постановка правої руки скрипаля.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	вересень
Звуковидобування як основа виконавського мистецтва.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	вересень
Штрихова техніка як виражальний засіб скрипкового виконавства. Класифікація штрихів.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	вересень
Штрихи як засіб фразування, зв'язок штрихів та динаміки.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	вересень
Постановка лівої руки скрипаля.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	жовтень
Зміна позицій. Основні елементи руху лівої руки.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	жовтень
Типи переходів за Янкелевичем.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	жовтень
Аплікатура, загальні поняття. Принцип вибору аплікатури в залежності від стилю твору та манери виконання.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	жовтень
Інтонація, визначення поняття. Індивідуальна інтонація та гра в ансамблі. Залежність інтонації від регістру, темпу, вібрації та ін. Типові помилки в інтонуванні.	практичне заняття	1-3, 6, 16-21, 30-31, 33-35, 37	2	макс. 100 б.	жовтень
II семестр					

Змістовий модуль 2					
Вібрато як виконавська навичка і як засіб художньої виразності. Характеристики вібрато. Види. Розвиток навичок художнього застосування вібрато.	практичне заняття	1-3, 6, 13, 16-21, 24-28, 30-34, 37	2	макс. 100 б.	листопад
Ритм, метр. Темп, його роль у синтезі музичного цілого.	практичне заняття	1-3, 6, 13, 16-21, 24-28, 30-34, 37	2	макс. 100 б.	листопад
Динаміка і музична виразність. Динамічний план твору.	практичне заняття	1-3, 6, 13, 16-21, 24-28, 30-34, 37	2	макс. 100 б.	листопад
Фразування: художні засоби; штрихи та артикуляція. Агогіка як засіб фразування	практичне заняття	1-3, 6, 13, 16-21, 24-28, 30-34, 37	2	макс. 100 б.	листопад
Етапи роботи над музичним твором.	практичне заняття	1-3, 6, 13, 16-21, 24-28, 30-34, 37	4	макс. 100 б.	грудень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<u>II семестр</u> Змістовий модуль 1 – 25 балів Змістовий модуль 2 – 25 балів Залік – 50 балів				
Умови допуску до підсумкового контролю	До складання заліку допускаються студенти, які за результатами двох змістових модулів набрали не менше як 25 балів.				
7. Політика курсу					
<p>Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Методика викладання профільного інструменту (скрипка)» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «Середня освіта (музичне мистецтво)». Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання теорії та методики викладання гри на скрипці.</p> <p>Міждисциплінарні зв'язки: Сучасний етап мистецької освіти характеризується пошуками нових підходів до навчально-виховних завдань, що вимагає підготовки нової генерації виконавських кадрів. Навчальна дисципліна «Методика викладання профільного інструменту (скрипка)» займає вагомe місце в переліку вибіркового дисциплін, що передбачені навчальним планом при підготовці майбутнього фахівця, оволодіння якими допомагає студентам якнайкраще опанувати свій фах.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Теоретичні основи скрипкового виконавства. 2. Методичні засади викладання гри на скрипці</p> <p>На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин (30 – аудиторна робота, 150 – самостійна робота), 6 кредитів ECTS.</p>					

8. Рекомендована література

1. Агарков О. Вибрато в игре на скрипке. М., 1956. 46 с.
2. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке. М., 1965. 117 с.
3. Бельский Б., Эльбойм Э. Педагогические принципы Л.М.Цейтлина. М., 1990. 88 с.
4. Волощук Ю.І. Діяльність консерваторії Галицького музичного товариства у Львові з підготовки скрипалів-професіоналів та аматорів // Посвіт: наукове видання УЦКД та КНУКіМ. 2000. Вип. 1. С. 11-13.
5. Волощук Ю.І. Концертне життя Галичини і виконавсько-пропагандистська діяльність провідних галицьких скрипалів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 33 с.
6. Волощук Ю.І. Методико-педагогічні засади скрипаля Богодара Которовича // Eurasian scientific congress. Abstracts of the 4th International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2020. Pp. 298-305. URL: <http://sciconf.com.ua>.
7. Волощук Ю.І. Музичні навчальні заклади Галичини у підготовці скрипалів-професіоналів і аматорів (1848-1939). К.: Знання, 1999. 46 с.
8. Волощук Ю.І. Мультикультуралізм як домінуючий чинник розвитку Київської скрипкової школи // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука": Мистецтвознавство. 2017. №14. (<http://www.inter-nauka.com>).
9. Волощук Ю.І. Початок світлої доби. Скрипкова музика композиторів Галичини 20-30-х років у контексті розвитку європейського імпресіонізму // Українська культура. К., 1999. №10. С. 34-35.
10. Волощук Ю.І. Скрипкова музика композиторів Галичини 1919-1939 років у контексті розвитку європейського модернізму // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Вип. 3. Івано-Франківськ: Плай, 2001. С. 161-169.
11. Волощук Ю.І. Скрипкова музика у творчості композиторів Галичини: національні традиції і європейські модерністські тенденції. К.: Редакція «Бюлетеня ВАК України», 1999. 40 с.
12. Волощук Ю.І. Скрипкове виконавство Східної Галичини другої половини XIX – початку XX століття: джерела та особливості функціонування // Modern science: problems and innovations. Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference. SSPG Publish. Stockholm, Sweden. 2020. Pp. 603-609. URL: <http://sciconf.com.ua>.
13. Волощук Ю.І. Фахова підготовка скрипалів у Вищому музичному інституті імені М.Лисенка: національні традиції та європейський мистецький досвід (1903-1939 pp.) // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Вип. 2. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 37-45.
14. Волощук Ю.І. Фундатор галицької скрипкової школи // Музика. К., 1999. №3. С.10.
15. Гинзбург Л., Григорьев В. История скрипичного искусства. М., 1990. Т.1. 285 с.
16. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. М., 1954.
17. Григорьев В.Ю. Методика обучения игре на скрипке. М.: Классика-XXI, 2006. 218 с.
18. Завалко Е.В. Детская скрипичная педагогика: инновационный подход. К.: Центр учебной литературы, 2014. 376 с.
19. Ільченко О., Сверлюк Я. Методологічні проблеми професійної музичної освіти. Рівне, 2004. 375 с.
20. Камилларов Е. О технике левой руки скрипача. М., 1961. 89 с.
21. Коган Г. У врат мастерства. М., 1961.
22. Лапсюк В. Джерела української скрипкової культури // Музика. К., 1981. №6. С. 25-26.
23. Лапсюк В. Київський скрипаль М.Сікард // Музика. К., 1984. №4. С. 30-31.
24. Мострас К. Динамика в скрипичном искусстве. М., 1956. 93 с.
25. Мострас К. Интонация на скрипке. М., 1948. 78 с.
26. Мострас К. Ритмическая дисциплина скрипача. М., 1951. 91 с.

27. Мострас К. Система домашних занятий скрипача. М., 1956. 56 с.
28. Муратов С. Образно-художественные и технические ресурсы штриховой техники скрипача: Дисс....канд. иск. К., 1993. 201 с.
29. Нейгауз Г.Г. Об искусстве фортепианной игры. М., 1987. 187 с.
30. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.1. К., 1974. 146 с.
31. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці. Ч.2. К., 1982. 119 с.
32. Струве Б. Типовые формы постановки рук у инструменталистов (смычковая группа). М., 1932. 55 с.
33. Струве Б. Вибрация как исполнительский навык игры на смычковых инструментах. М., 1933. 64 с.
34. Струве Б. Пути начального развития скрипачей и виолончелистов. М., 1952. 98 с.
35. Раабен Л. История русского и советского скрипичного искусства. Л.: Музыка, 1978. 199 с.
36. Фільц Б. Вибрані твори для скрипки і фортепіано. Дрогобич: Посвіт, 2019. 44 с.
37. Ямпольский И. Основы скрипичной аппликатуры. М., 1955. 81 с.